

Med Bosno in svetim pismom

SLOVENSKO KOMORNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA – **Evald Flisar: Poslednja nedolžnost**, drama. Režiserka Sladjana Vujović, dramaturg dr. Taras Kermauner. Igrajo: Polde Bibič (Cigan), Violeta Tomič (Mary) in Boris Kerč (John). Premiera je bila 16. decembra 1996 v Vodnikovi domačiji v Šiški, predstava je brez odmora in traja poldrugo uro.

Najnovejša objavljena (v Sodobnosti 11/12, 1996) in v Slovenskem komornem gledališču že tretja krstno uprizorjena drama **Evalda Flisarja** – Poslednja nedolžnost – sega tematsko v aktualne vojne razmere na Balkanu. Prostorsko je dogajanje postavljeno v osamljeno in od preostalega okolja menda povsem izolirano lovsko kolibo v zasneženih bosanskih gorah, časovno pa zgoščeno v velikonočni čas sredi vojnih (in volčjih) dni.

V povsem izoliranem prostoru (kaksnega poznamo tudi iz avtorjeve prejšnje tragikomedije Jutri bo lepše), v katerega le kdaj pa kdaj od zunaj zarežejo zlovešči poki strelnega orožja, se zgodi na videz precej naključno srečanje treh protagonistov, ki se na koncu izkaže kot uresničenje višje in nedoumljive usode. Dva tujca – John, major v oboroženih silah Združenih narodov, in Mary, ameriška časnikarka – se sredi neobvladljivega in nedoumljivega balkanskega vojnega prizorišča srečata s predstavnikom preživelih domačih ljudi – s svetovnomonazorsko, ideološko, versko in narodnostno neopredeljenim Ciganom. Slednji je postal očitno po krutem in povsem prvinskem boju za golo preživetje ter po vseh vojnih preizkušnjah, ki so izsesale iz njegove človeške duše domala poslednjo nedolžnost, živalsko nezapljiv in naravno zverinsko nevaren.

Samozavestna predstavnika razvite civilizacije novega sveta in samoumevna odposlanca deklariranih človekovih pravic ogroža Cigan s svojo živalsko prvinstvo, neulovljivostjo in nedoumljivostjo, dinamično pa je tudi razmerje med tujcema. Major John se namreč skuša z zajetjem balkanskega generala, domnevnega vojnega zločinca, in njegovim priganjem pred haško sodišče razbremeniti grehov iz svojih prejšnjih vojaških preizkušenj, Mary, časnikarka anonimnega lokalnega verskega časnika iz ZDA, pa skuša bivanje na Balkanu izkoristiti predvsem za iskanje sledi za očetom, nekdanjim jadranskim počitniškim ljubimcem svoje matere. Dodatno razsežnost daje dogajanje svetopisemska simbolika, saj ni brez pomena, da se zaplet dogaja prav ob veliki noči in da njegova protagonista prepoznavata v sebi tudi Marijo in Jožefa. V finalnem prizoru pride celo do (odre-

šilne?) Johnove smrti na križu in do Maryjinega prepoznanja očeta v edini priči svojega zločina.

Drama Poslednja nedolžnost izzveni v gledalcu predvsem kot avtorjev protest proti blagozvočnemu in popolnoma neobvezujočemu sodobnemu humanizmu ter deklarativnemu moralnemu idealizmu, ki se ob številnih trdih in krutih vojnih preizkušnjah, o katerih nas natančno in slikovito vsakodnevno obveščajo sodobni mediji, izkaže kot popolnoma puhel, zlagan in neobvezujoč. Razkorak med blagozvočno verbaliziranimi etičnimi načeli in vsakdanjo resničnostjo je v ledenih in pustih bosanskih gorah razkrit v vsej svoji zverinski neobvladljivosti, saj ga ne zmorejo premostiti niti družinske oziroma krvne vezi med očetom in hčerjo niti sledi krhkega ljubezenskega čustva med mladima partnerjema. Žal avtorju v zasnovi in izpeljavi dramskih karakterjev in dramatičnih razmerij, ki izvirajo iz njih, ni uspelo povsem prekriti in prikriti idejne oziroma filozofske konstrukcije, v katere stroge okvirje je omejil protagoniste, tako da medsebojna razmerja med njimi niso vselej dovolj motivirana, verjetna in prepričljiva.

Režiserka Sladjana Vujović je ob ustrezno asketski uprizoritveni zasnovi spoštljivo sledila besedilu in ga skušala v intenzivnih igralskih kreacijah vseh treh protagonistov dvigniti nad raven abstraktnih težnosti ter se približati prepričljivosti življenja samega. Čeprav ji to ni uspelo v celoti, so pot v to smer nakazovali nekateri polnokrvni igralski in teaterski trenutki.

Najizrazitejšo vlogo je izoblikoval **Polde Bibič**, ki je liku Cigana, domačega dejavnega in trpnega protagonista vojnega dogajanja, izrisal tako razsežnosti samouničujoče duhovne in moralne izpraznjenosti kot tudi najgloblje in najbolj prvinske bojevitosti za preživetje, ki se zdi v vojnih razmerah edino sredstvo za golo preživetje. **Violeta Tomič** je postopoma in drastično razkrivala dvojnost svoje Mary, iskalke Boga in očeta, a tudi nemočne nadaljevalke izročila zločinske civilizacije. **Boris Kerč** pa je svojega Johna utelesil kot značilno površnega ameriškega mladeniča, ki ne zmore več vzpostaviti niti potrebne ljubezenske vezi niti se ne zmore ubraniti pred nedoumljivim kaosom vojne.

SLAVKO PEZDIR